

Giriş

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 370 inci maddesi "İzaha Davet" başlığı altında düzenlenmiştir.

Getirilen bu düzenleme ile idare ve mükellefler arasındaki uyuşmazlıkların azaltılması, idarenin zamanını daha etkin ve verimli alanlarda kullanması, olayların gerçek mahiyetinin tespit edilmesine mükelleflerce daha çok katkıda bulunulması ve bu sayede vergiye gönüllü uyumun artırılması amaçlanmıştır.

İşbu rehber izaha davet uygulaması hakkında yayımlanan 519 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde yer alan açıklamalar çerçevesinde mükellefleri bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır.

İzaha Davet Uygulaması Nedir?

İzaha davet uygulaması, mükelleflerin vergiyi ziyaa uğrattıklarına bir diğer ifade ile vergi kaybına sebebiyet verdiklerine dair idare tarafından yapılmış tespitlere istinaden mükelleflerden açıklama talep edilmesidir.

İzaha davet süreci vergi incelemesi yapmaya ve/veya mükellefler veya mükelleflerle muamelede bulunan diğer gerçek ve tüzel kişilerden bilgi toplamaya yetkili kılınanlar tarafından elde edilen bilgi, bulgu veya verilerin komisyonlara intikal ettirilmesi ve komisyonların bu veriler ışığında yapmış olduğu ön tespit ile başlamaktadır.

İzaha Davet Uygulaması Hangi Birim Tarafından Yürütülmektedir?

İzaha davet uygulaması Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığı nezdinde kurulan Ön Tespit ve İzah Değerlendirme komisyonları tarafından yürütülmektedir.

Bu kapsamda Vergi Denetim Kurulu Başkanlığına bağlı İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Antalya, Kocaeli, Konya, Adana, Gaziantep illerinde yer alan toplamda 22 Daire Başkanlığı bünyesinde Ön Tespit ve İzah Değerlendirme Komisyonları kurulmuştur. Her bir komisyon üç vergi müfettişinden oluşmaktadır. Bu komisyonlar Türkiye' nin tüm illerinde yer alan mükellefler nezdinde izaha davet sürecini aktif olarak işletmektedir.

Komisyonlar mükellefler hakkındaki ön tespitleri mükelleflere bildirmekte ve verilen izahları mükellef haklarını gözeterek ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde titizlikle değerlendirerek karara bağlamaktadır.

İzaha Davetin Kapsamı Nedir?

İzaha davet uygulaması verginin ziyaa uğratıldığı herhangi bir konu için uygulanabilmektedir. Ancak vergi kaybı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinde yer alan kaçakçılık fiilleri nedeniyle oluşmuş ise izaha davet müessesesi işletilemeyecektir.

Bununla birlikte kaçakçılık fiilinin türü sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge kullanma ise kullanılan belge tutarı, 2026 takvim yılında 870.000 TL'yi geçmeyen veya bu tutarı geçse dahi ilgili yıldaki toplam mal ve hizmet alışlarının %5'ini aşmayan mükellefler için izaha davet süreci işletilebilmektedir. **(Söz konusu tutar, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle uygulanır.)**

İzaha Davet Müessesesinin İşletilmeyeceği Durumlar Nelerdir ?

Mükellefler hakkında yapılan ön tespit ile ilgili olarak ihbarda bulunulmuşsa, vergi incelemesine başlanılmışsa veya takdire sevk işlemi yapılmışsa izaha davet müessesesi işletilmeyecektir.

Bununla birlikte Vergi Usul Kanununun 370 inci maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde idare her konu hakkında izaha davet müessesesini uygulamak zorunda değildir.

Bir diğer husus ise izaha davet uygulaması mükelleflerin talebi ile değil idarenin ön tespiti ile başlatılan idari bir denetim mekanizmasıdır.

İzaha Davet Uygulamasının Avantajları Nelerdir?

Bilindiği üzere en yaygın denetim mekanizması vergi incelemesidir. Vergi inceleme süreci kapsamında göre bir yıla kadar sürmekte olup bazı şartların oluşması halinde bu süre uzayabilmektedir.

İzaha davet uygulaması ise vergi incelemesi öncesinde uygulanan bir ön denetim mekanizmasıdır.

Komisyonlar tarafından izaha davet edilen konu ile ilgili olarak mükellefler tarafından yapılan izahın;

- Vergi kaybına neden olmadığı yönünde değerlendirme yapılırsa incelemeye sevk işlemi yapılmaz.
- Vergi kaybına neden olduğu yönünde değerlendirme yapılırsa indirimli ceza uygulamasından* yararlanma imkanı verilir. Şartlar yerine getirilirse mükellef incelemeye sevk edilmez.

Bu durum hem idare hem de mükellef açısından oldukça avantajlıdır. Mükellefler izaha davet uygulaması ile hem uzun süren vergi inceleme sürecinin psikolojik etkilerinden hem de ağır cezai müeyyidelerden kurtulacaktır. İdare ise vergi incelemeleri ile geçirilecek süreler yerine zamanını daha etkin ve verimli alanlarda kullanabilecektir.

*Vergi ziyaa cezası kayba uğratılan verginin 1 katı şeklinde uygulanmakta olup izaha davet müessesesinde ceza yüzde %20 dir.

İzaha Davet Uygulaması Kapsamında Mükelleflere Hangi Yazılar Gönderilmektedir?

Ön Tespit ve İzah Değerlendirme Komisyonları mükelleflere konusu sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge kullanma olan tespitler için "SMİYB Ön Tespit Yazısı" , bunun dışındaki konular için ise "İzaha Davet Yazısı" yazısı gönderirler.

Bu yazıların eklerinde mükelleflerin vergi ziyaaına sebebiyet verdikleri tutarların yer aldığı ön tespit tutanakları bulunur.

İzaha Davet Edilen Mükellefler Ne Yapmalıdır?

Kendilerine izaha davet yazısı gönderilen mükellefler, yazının tebliğ edildiği tarihten başlayarak 30 uncu günün sonuna kadar izahla bulunabilirler ya da izah yerine geçecek beyanname verebilirler.

Süresinde yapılan izah, Ön Tespit ve İzah Değerlendirme Komisyonu tarafından değerlendirilerek sonuca bağlanır.

Komisyon tarafından mükellefin izahının değerlendirilmesi neticesinde;

- Verginin ziyaa uğratılmadığına yönelik karar alınmışsa bir diğer ifade ile mükellefin izahı kabul edilmişse mükellef vergi incelemesine sevk edilmez veya takdire sevk işlemi yapılmaz. **(Bu aşamada mükellef tarafından yapılması gereken bir işlem yoktur)**
- Mükellefin izahı yeterli görülmemişse ve/veya izahı kabul edilmemişse bir diğer ifade ile mükellefin vergi ziyaaına sebebiyet verdiği yönünde karar alınmışsa mükelleflerin ön tespit tutanaklarında yer alan tutarlara ilişkin beyanname vermelerine yönelik karar alınır.

Komisyon tarafından alınan kararlar karar bildirim yazısı ile mükelleflere bildirilir. İzahı kabul edilmeyen mükelleflerin izaha davet müessesesi kapsamında indirimli ceza uygulamasından yararlanabilmeleri için karar bildirim yazısının kendilerine tebliğ tarihinden itibaren 30 uncu günün sonuna kadar ön tespit konusuyla ilgili olarak izaha davet kapsamında beyanname vererek ödeme yapmaları gerekir.

Kendilerine SMİYB kullanımına dair ön tespit yazısı gönderilen mükelleflerin ise, yazının tebliğ tarihinden itibaren 30 uncu günün sonuna kadar beyannamelemelerini düzeltmeleri gerekmektedir. **(SMİYB kapsamındaki izah sürecinde mükelleflerin izahı alınmamakla birlikte mükellefler Vergi Usul Kanunun 3 üncü maddesi kapsamında konuya ilişkin her türlü delili sunmak amacıyla idareye başvurabilirler)**

İzaha Davet Kapsamında Nasıl Beyanname Verilir ?

İzaha davet edilen mükellefler ön tespit konusunda belirtilen konunun etkilediği vergiye ilişkin olarak asgari ön tespit tutanağında belirtilen tutarı kapsayacak şekilde beyanname vereceklerdir.

Mükellefler beyanname verirken muhakkak ön tespit tutanağında yer alan referans numarasına ilişkin veri girişi yapmalıdır. Aksi takdirde indirimli ceza uygulamasından yararlanılamayacaktır.

Beyannameler Gelir İdaresi Başkanlığının internet sitesi üzerinden verilecek olup beyanname uygulamalarında;

seçimleri yapılmalı ve ön tespit tutanağında yer alan referans numarası yazılarak beyanname verilmelidir.

Önemli: Verilen beyanname üzerine tahakkuk eden vergiler ile izah zammının mükelleflerce 30 günlük süre içerisinde ödenmemesi durumunda, %20 oranında kesilmiş olan indirimli ceza, %50 oranı esas alınarak ikmal edilir ve izah zammı gecikme faizine dönüştürülür.

İndirimli Ceza Uygulanan Mükellefler İçin Başka Avantajlar Var mı ?

Konusu sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge kullanma kapsamı haricinde yer alan tüm izaha davet işlemleri için yararlanılan indirimli vergi ziyaa cezası üzerinden talep edilmesi halinde tarhiyat sonrası uzlaşma ya da Vergi Usul Kanunun 376 ıncı maddesi kapsamında cezada indirim müessesesinden faydalanılabilir.

Konusu sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge kullanma kapsamında olan izaha davet işlemleri için yararlanılan indirimli vergi ziyaa cezası üzerinden talep edilmesi halinde Vergi Usul Kanunun 376 ıncı maddesi kapsamında cezada indirim müessesesinden faydalanılabilir ancak tarhiyat sonrası uzlaşma müessesesinden yararlanılamaz.